

Fødevareøkonomisk Institut

Landbrugs plads i fremtidens Danmark

Professor, dr. polit. Niels Kærgård
Fødevareøkonomisk Institut,
Københavns Universitet, nik@life.ku.dk

Fødevarøkonomisk Institut

Hvad ved vi om fremtidens landbrug?

Søren Kierkegaard

Mogens Fog

Situationen i dag

Landbrugets beskæftigelse 60.000

Fødevarereerhvervet samlet 145.000
Dvs. i alt 5 % af den samlede
beskæftigelse

Landbrugsproduktionen 60 milliarder
Dvs. ca 4 % af BFI

Over 60 % af arealet er dyrket
landbrugsjord

Strukturudviklingen 1

	Number of farms	Average area, ha
1923	200,700	15.5
1946	208,100	15.3
1960	196,100	15.8
1980	114,200	25.3
1995	66,200	40.6
2000	52,700	49.7
2008	41,836	63.0

Strukturudviklingen 2

Year	1970	1990	2007
Without pigs and cattle	11	35	53
With pigs but not cattle	16	19	12
With cattle but not pigs	5	28	31
With both pigs and cattle	68	18	4
Total	100	100	100

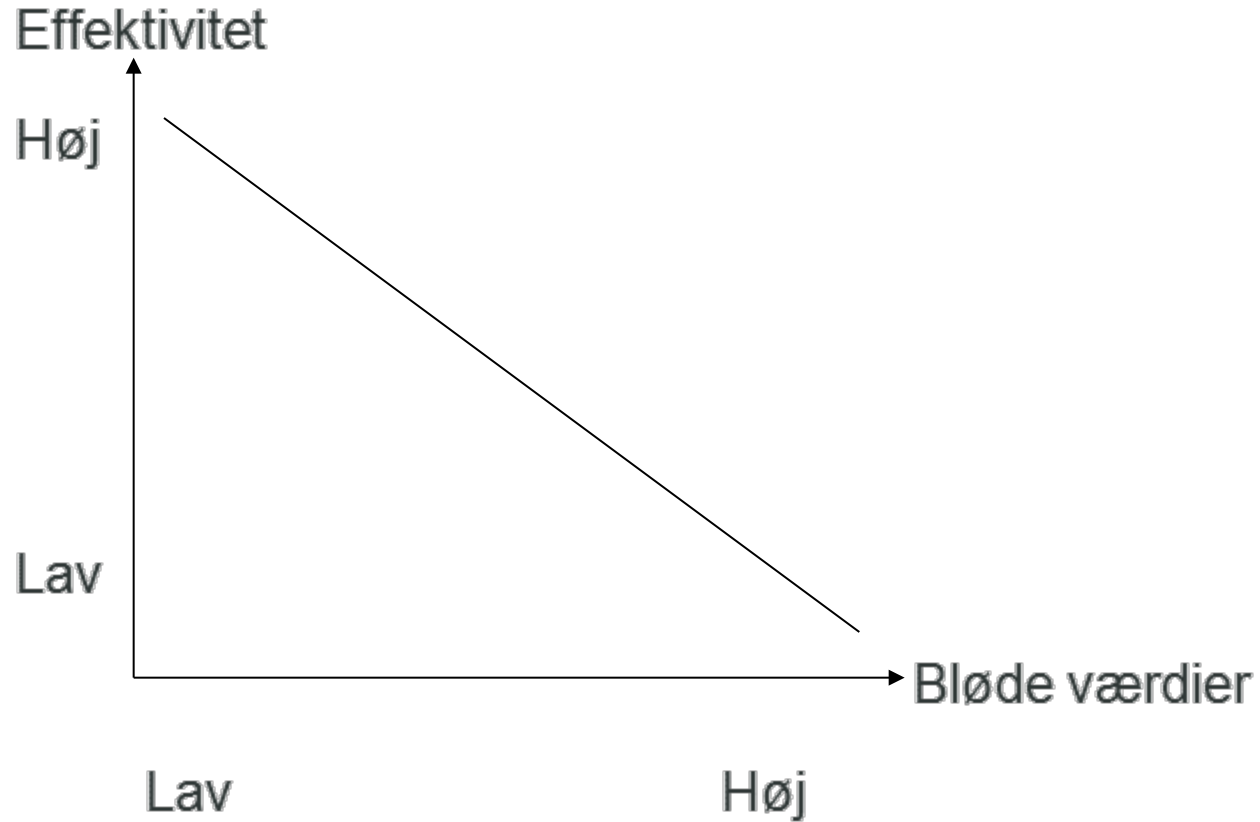
Vigtige pattedyr i 1000 stk.

	1948/49	2003
Indbyggere	4.211	5.384
Heste	532	43
Kvæg	2.949	1.724
Svin	2.684	12.949

Almindeligste danske pattedyr

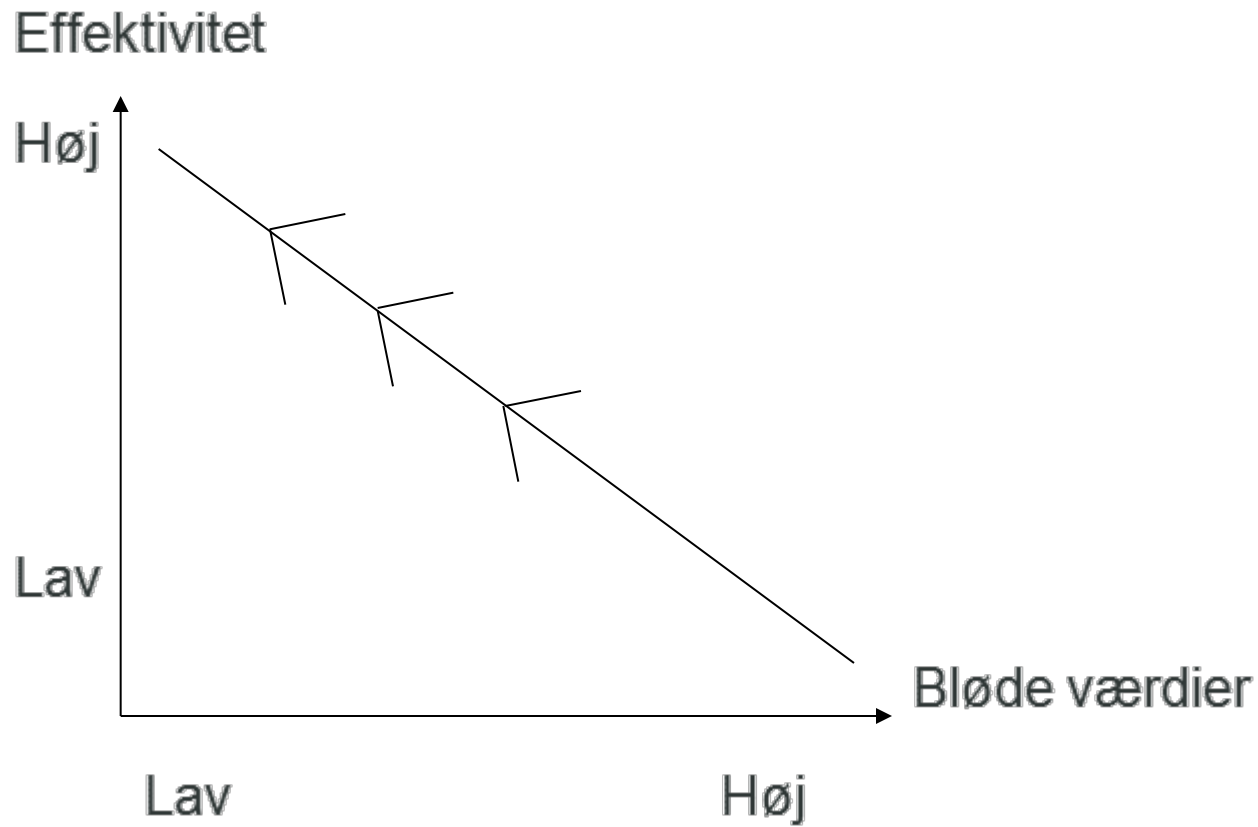
Svin	12.949
Mennesker	5.384
Rotter	4.000

Markedet

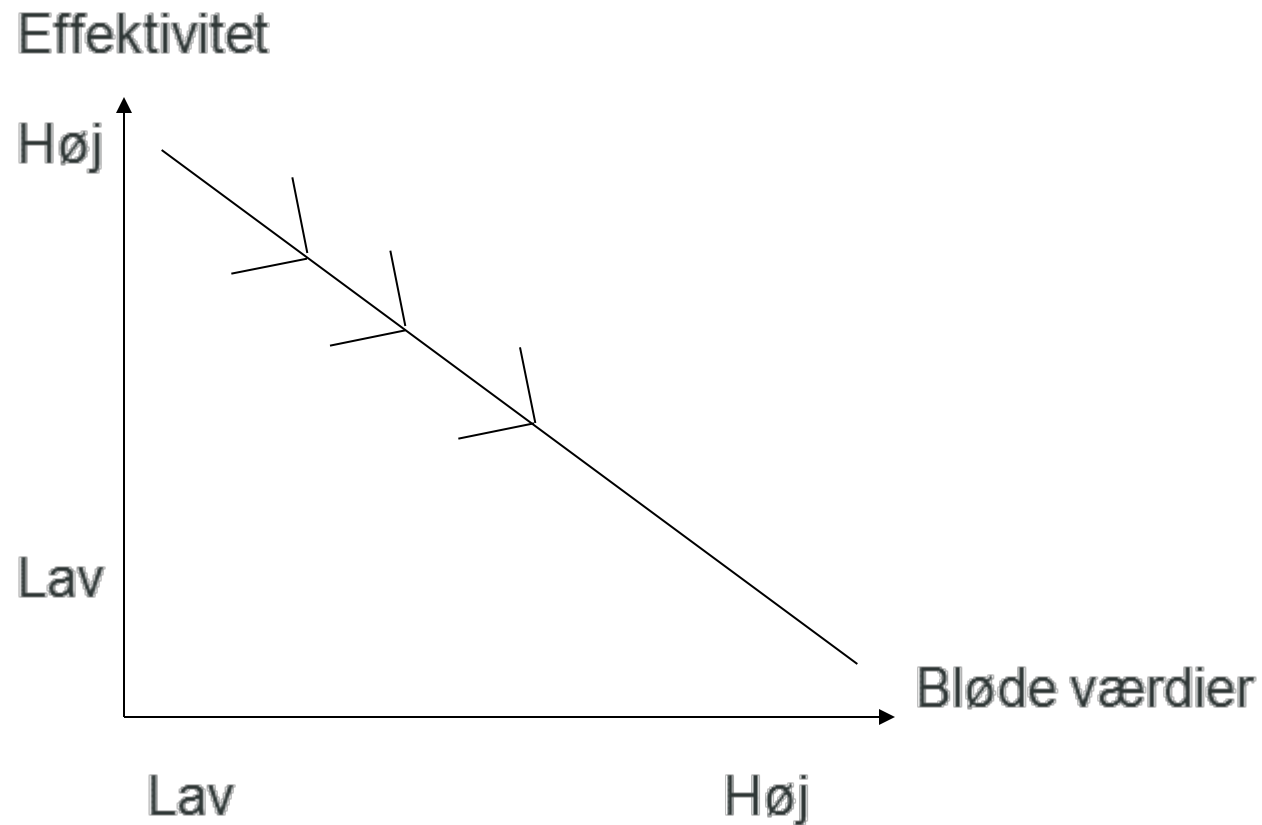

1. Markeder og forbrugere globalt

2. Borgere og vælgere i Danmark

Borgerne og vælgerne

Den rationelle landmand med fuld forudseenhed

Reservationsløn valgt

Priser og omkostning kendt

Hans købspris er dermed fastlagt

Landmanden vælger altså selv sin indkomst

Gældsprocent

Realkreditsystemet giver bedre lånemuligheder
end i andre lande

Høje gældsprocenter er et resultat af det

Egenkapitalen skal også forrentes

Lønningsevne og forrentningsprocent

År	Forrentningsprocent	Lønningsevne kr per arbejdstime
2010	1,7	24
2009	-0,9	-156
2008	0,4	-8
2007	0,7	11
2006	2,4	88
2005	1,4	57
2004	0,8	52
2003	0,3	42
2002	0,8	52
2001	3,5	114
2000	2,8	101
1999	0,3	53

Landmændenes nyttefunktion

Åbenbart villig til at betale selvstændigheden og selvejet med lav indkomst

Problemet i dag

Bedrifterne store: 200 ha koster 40 mill.
Svært at spare sammen til!

Mange købte på basis af lån i eksisterende besiddelser
jord til 300.000 kr/ha

Stor gældsprocent
og med eksisterende priser insolvente

Det er kortsigtet, ikke langsigtet problem

Det er et problem for de nuværende ejere

Det er først et problem for dansk landbrug, hvis det ikke er rentabelt med en jordpris på 0

Er den nye landbrugslov løsningen?

Tilladelse til eksterne investorer
Ophævelse af størrelsesrestriktioner
Ophævelse af harmonikrav
Landbruget gøres til normalt erhverv

Ekstene investorer

Kort sigt

Hvilke investore eller långivere kan frivilligt hjælpe, hvis man har købt jord, der kun er 200.000 kr værd til 300.000?

Langt sigt

Hvem vil investere til de givne forrentningsprocenter?

Vil driftsherrene arbejde til de givne lønning, hvis de ikke er ejere?

Det dobbelte hensyn til markederne og naboerne vil være aktuelt

**Behøver ikke løses ens for alle driftsgrene
Landbruget er allerede specialiseret**

Man kan godt forestille sig en økologisk del (f.eks. Kvæg) og en industriel del (f.eks. Svineproduktion)

1. Højteknologi

Luftfiltre

Gylleseparering

Biogas

2. Økologi og tilbage til naturen

Dyrevelfærd kontra industrialisering

Tingsliggørelse af levende væsener

Konklusion

Landbruget har en plads i fremtidens Danmark

Det både som vareproducerende erhverv og som landskabsforvalter – balancen vil bl.a. afhænge af landbrugspolitikken

Det er ikke sikkert, der er en plads til alle de nuværende ejere i fremtidens landbrug

Udviklingen i de forskellige dele af landbruget kan blive meget forskellig